

A sajátos nevelési igény , illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd tanulók részvétele a középfokú felvételi eljárásban

Az Nkt és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet harmonizálása jelenleg folyamatban van.

A sajátos nevelési igény , valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd jelentkező re vonatkozó speciális tanulóokra vonatkozó speciális eljárási szabályok a középfokú felvételi eljárás szempontjából a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 25. pontjában meghatározott sajátos nevelési igény , illetve az Nkt. 4. § 3. pontjában meghatározott beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzd tanulóokra **(jelen tájékoztatóban a továbbiakban együttesen SNI tanulók) vonatkoznak.** Az SNI tanulóokra vonatkozó speciális értékelési szabályok az Nkt. 51. §-ában leírtak szerint kerülnek meghatározásra. A feltételek meghatározásakor az illetékes szakértői bizottság, illetve a nevelési tanácsadó által kiadott szakértői véleményben foglaltak az irányadóak.

1. A középfokú beiskolázásban részt vevő SNI tanulóokra vonatkozó speciális felvételi követelményeket minden felvételiztető középfokú intézmény egyedileg határozza meg. A középfokú iskola felvételi tájékoztatójának tartalmaznia kell a középfokú iskola felvételi eljárásának rendjét, és külön a hozzá jelentkező SNI tanulók esetében a saját felvételi eljárásában alkalmazott speciális értékelési szabályokat.

2. **Az SNI tanulóknak és szüleiknek még jóval a felvételi eljárás megkezdése előtt tájékozódniuk kell, hogy az iskola, ahová a tanuló februárban majd be kívánja adni a jelentkezését (választott iskola), milyen – az SNI tanulóokra vonatkozó – speciális felvételi szabályokat határoz meg.** Ezen ismeretek birtokában tudják eredményesen megtervezni a tanuló „felvételi stratégiáját”. **Különösen fontos ez abban az esetben, ha a választott iskola felvételi eljárása során kéri a központi írásbeli vizsga eredményeit.**

3. **Amennyiben a választott iskola a felvétel feltételeként elírja a központi írásbeli vizsgát, akkor az SNI tanulónak és a szülőjének még az írásbeli vizsgára való jelentkezés előtt tisztáznia kell az iskolával, azt, hogy a helyi speciális szabályok és a szakértői véleményben foglaltak alapján szükséges-e a tanuló részvétele az írásbeli vizsgán, vagy az iskola az írásbeli vizsga eredménye nélkül is elbírálja majd a felvételi jelentkezést.** Az SNI tanuló tehát a szakértői bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleményében leírtak alapján a választott iskolától kérheti az írásbeli vizsga alóli felmentését. Ha az SNI tanuló egyik vagy mindkét vizsgatárgy írásbeli vizsgája alóli felmentését kap, az azt jelenti, hogy a központi írásbeli vizsga eredményei helyett ennek az iskolának a felvételi eljárása során más módon mérik fel a tanuló tudását, és bírálják el felvételi jelentkezését.

Több választott iskola esetében ez iskolánként más és más lehet.

4. **Akármi is az előzetes tájékozódás eredménye, a felvételiztető tanuló jelentkezhet a központi írásbeli vizsgára. Ez általában tanácsos is, hiszen könnyen előfordulhat, hogy a februári felvételi jelentkezésig elképzelései, szándékai megváltoznak, és mégis szüksége lesz az írásbeli eredményére.** A felvételiztető tanuló nem éri semmi hátrány, ha megírja a központi írásbeli vizsgát, mert annak eredményének ismeretében adhatja majd be a jelentkezését később a választott középiskolákba. **Akár intézményenként is eldöntheti, hogy a központi írásbeli eredménye alapján, vagy az SNI tanulóokra vonatkozó helyi, speciális értékelési szabályok szerint kéri jelentkezésének elbírálását.**

5. Az írásbeli vizsgára a jelentkezést a tanulók abba az iskolába adják be, amelyik számukra a legkényelmesebb (írásbeliztető iskola). Az írásbeliztető iskola kiválasztása független attól, hogy később a tanuló melyik iskolába kíván majd felvételizni (választott iskola). **Eppen ezért nincs értelme annak, hogy az SNI tanuló az írásbeliztető iskolától kérje az írásbeli alóli felmentést, az írásbeliztető iskola a felmentést – az írásbeli vizsga eljárásának keretében – nem is adhatja meg.**

6. Amennyiben az SNI tanuló úgy dönt, hogy megírja a központi írásbeli vizsgát, akkor a vizsgára történő jelentkezéskor a vizsgát megszervező intézményhez a vizsgaszervezést érintő speciális körülményekre, illetve eszközökre vonatkozó kérelmet nyújthat be. Az Nkt 51. § (5) bekezdése alapján a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell a tanuló adottságaihoz.

Az SNI tanuló az írásbeli vizsga során a szakértői véleményben foglaltak alapján az alábbi kedvezményekre lehet jogosult:

- **idő hosszabbítás (az írásbeli vizsga időtartama tárgyanként 45 perc, ez indokolt esetben megnövelhető),**

- az iskolai tanulmányai során általa használt, **megszokott segédeszköz használata (a tanuló a szakértői vélemény alapján az igazgatói határozatban leírtak szerinti segédeszközt vagy segédeszközöket használhatja a vizsga során),**

- **a vizsga meghatározott részeinek értékelése alóli felmentés (a szakértői véleményben leírtak alapján a vizsgadolgozat értékelésekor bizonyos feladattípusokat a javító tanár nem vesz figyelembe, az ezekre adható pontot az elérhető maximális és a tanuló által elért összpontszámába sem számítja be).**

A központi írásbeli vizsgára vonatkozó speciális elbírálást minden esetben írásos kérelemben kell igényelni az írásbeliztető intézményben. **A kérelmet és a szakértői bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleményét az írásbeli vizsgára történő jelentkezéskor a jelentkezési lappal együtt kell benyújtani az iskolához.** Mivel a speciális körülményekre vonatkozó kérelem a vizsgaszervezést is érinti, azért fontos, hogy azt jóval a vizsga előtt, már a vizsgára való jelentkezéskor átadják az intézménynek. A kérelmet a központi írásbeli vizsgát szervező intézmény igazgatója bírálja el. **Az igazgató a szakértői vélemény alapján hoz döntést arról, hogy milyen kedvezményeket biztosít az SNI tanulóknak az írásbeli vizsga során. Az igazgató döntését határozatba foglalja, amelyet a központi írásbeli vizsga előtt eljuttat a tanulóhoz és a szülőhöz. Ez a döntés kizárólag a központi írásbeli vizsga letételének körülményeire vonatkozhat.**

7. A nevelési tanácsadó által kiállított szakértői vélemény

A pedagógiai szakszolgálatokról szóló 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet (továbbiakban: OKM rendelet) 20. §-a alapján a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló iskolai nevelésével, oktatásával kapcsolatos feladatok meghatározása céljából a nevelési tanácsadás keretében kell szakvéleményt készíteni.

Mit tartalmaz a nevelési tanácsadó szakértői véleménye?

Az OKM rendelet 21. § (2) értelmében a nevelési tanácsadó szakvéleményének tartalmaznia kell:

a) a gyermek, tanuló és a szülő nevét, a gyermek, tanuló születési idejét, lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét,

b) a vizsgálat rövid leírását, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség fennállásával vagy kizárásával összefüggő megállapítást és az azt alátámasztó tényeket,

c) javaslatot a gyermek óvodai nevelésével, a tanuló iskolai nevelésével és oktatásával kapcsolatosan, az ezzel összefüggő fejlesztési célokat, az egyéni vagy csoportos fejlesztést végző pedagógus szakképzettségére vonatkozó javaslatokat és az arra való figyelemfelhívást, hogy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló csak a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható,

d) annak megállapítását, hogy a gyermek, tanuló a tanulmányi kötelezettségének magántanulónaként tehermentesen, illetve az egyéni foglalkozásra, felzárkóztatásra vagy fejlesztő foglalkoztatásra szorul,

e) annak elírását, hogy a gyermeknek, tanulónak a nevelési tanácsadás keretében biztosított fejlesztő foglalkozáson kell részt vennie, ennek időkeretét,

f) figyelmeztetést arra vonatkozóan, hogy amennyiben a szülő a szakvéleményben foglaltakat nem fogadja el, a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes községi, városi, megyei jogú városi, f városi kerületi önkormányzat jegyzőjénél eljárást kezdeményezhet a szakvélemény felülvizsgálata céljából, illetve, hogy az eljárást a nevelési tanácsadó is kezdeményezheti.

8. A szakértői bizottságok által kiállított szakértői vélemény

Az Nkt. 4. § 25. pontjában pontja alapján sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

a) mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy eszédfogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az OKM rendelet 9. §-ának értelmében:

Az országos szakértői és rehabilitációs feladatok:

- a) a hallás-, látás-, mozgás- és beszéd fogyatékoság, valamint az írott nyelvi képességek vizsgálata,
- az a) ponthoz kapcsolódó értelem- és személyiségvizsgálat.

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs feladatok:

a) az értelmi fogyatékoság megállapítása vagy kizárása,

b) gyermek- és ifjúságpszichiátriai szakorvosi vagy gyermekneurológiai szakorvosi vizsgálat igénybevétele mellett

- ba. az autizmus spektrum zavarok megállapítása vagy kizárása
- bb. a megismerési funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességének megállapítása vagy kizárása
- bc. a megismerési funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességének megállapítása vagy kizárása

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs feladatok között - a f városi, megyei fejlesztési tervben meghatározottak szerint - ellátható a beszélt és írott nyelvi képesség, az értelem- és a személyiségvizsgálat feladata is (OKM rendelet 9. § (3)). Ha a gyermek, tanuló első vizsgálatát végző tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság megítélése szerint a gyermek, tanuló halmozottan fogyatékos, a szülő egyetértésével kezdeményezheti a gyermek, tanuló testi, érzékszervi fogyatékoságának megfelelő országos szakértői és rehabilitációs feladatokat ellátó bizottságnál a kiegészítő vizsgálat elvégzését (OKM rendelet 17. § (1)).

9. Mikor lehet szakértői vélemény készítésére irányuló kérelmet benyújtani?

Az OKM rendelet 12. §-ának (1) – (2) bekezdése alapján:

(1) ...egy-egy tantárgyából, tantárgyrészekből a tanuló teljesítményének értékelése, minősítése alóli mentesítés céljából szakértői vizsgálat indítható:

- a) az iskolai oktatás első-hatodik évfolyamán január 31-ig szükség szerint bármikor,
- az a) pontban meghatározott időpontot követően annak a tanévnek március 31. napjáig, amelyben az adott tantárgy tanulását a tanuló megkezdte.

(2) A szakért i és rehabilitációs bizottság eljárását az (1) bekezdésben meghatározott célból, az ott megjelölt id szaknál kés bbi id pontban csak a kiskorú tanuló szül je, illetve a nagykorú tanuló kezdeményezheti. A vizsgálati kérelemhez csatolni kell az érintett iskola igazgatójának a vizsgálat szükségességével kapcsolatos egyetért nyilatkozatát. Az iskola igazgatója a döntéséhez beszerzi a tanuló osztályf nöke és az adott tantárgyat tanító pedagógus véleményét. Az iskola igazgatója egyetértésének hiányában a szakért i és rehabilitációs bizottság vezet je vagy az általa kijelölt szakért i bizottsági tag - a tanuló meghallgatása után - dönt a vizsgálat szükségességér l vagy a kérelem elutasításáról. A kérelem elutasításáról szóló döntést írásba kell foglalni. A döntés tekintetében a szakért i vélemény felülvizsgálatával kapcsolatos rendelkezéseket kell alkalmazni.

10.Mit kell tartalmaznia a szakért i véleménynek?

Az OKM rendelet 14. § (1) bekezdése alapján a szakért i és rehabilitációs bizottság a szakért i véleményében tesz javaslatot a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történ ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgáltatásra, a szükséges szakemberre és annak feladataira. A

szakért i véleménynek tartalmaznia kell

a) a gyermek, tanuló és a szül nevét, a gyermek, tanuló születési idejét, lakóhelyét és tartózkodási helyét,

b) a szakért i vizsgálat rövid leírását,

- ba) a fogyatékosagra vagy annak kizárására vonatkozó megállapítást, az azt alátámasztó tényeket,
- bb) a megismer funkciók vagy a viselkedés fejl dése tartós és súlyos rendellenességének megállapítására vagy kizárására vonatkozó tényeket,
- bc) a megismer funkciók vagy a viselkedés fejl dése súlyos rendellenességének megállapítására vagy kizárására vonatkozó tényeket,

c) a korai fejlesztés és gondozás szükségességét, az ennek keretében nyújtott szolgáltatásokat, valamint azok idejét, a fejlesztéssel kapcsolatos szakmai feladatokat, valamint annak megjelölését, hogy a feladatokat milyen ellátás keretében mely intézmény biztosítja,

d) annak megállapítását, hogy a gyermek, tanuló az e célra létrehozott, a fogyatékoság típusának, illetve a megismer funkciók vagy a viselkedés fejl dése tartós és súlyos rendellenességének megfelel nevelési-oktatási intézményben, osztályban, csoportban, tagozaton vagy a többi gyermekkel, tanulóval közösen is részt vehet az óvodai nevelésben, iskolai nevelésben-oktatásban, kollégiumi nevelésben,

e) annak megállapítását, hogy a sajátos nevelési igény tanuló a tankötelezettségét kizárólagosan iskolába járással vagy a szül választása szerint iskolába járással vagy magántanulóként, illetve kizárólagosan magántanulóként teljesítheti,

f) ha a tanuló a tankötelezettségét kizárólagosan magántanulóként teljesítheti, a heti foglalkoztatás idejét és a felkészüléshez szükséges szakembereket,

g) annak megállapítását, hogy a tanuló a tankötelezettségét fejleszt iskolai oktatás, illet leg egyéni fejleszt felkészítés keretében teljesíti,

h) a gyermek, tanuló fogyatékoságnak megfelel

- ha) óvodára, csoportra,
- hb) általános iskolára, csoportra, osztályra, tagozatra (a továbbiakban: kijelölt iskola),
- hc) diákotthonra, kollégiumra [a h) pont alattiak a továbbiakban együtt: kijelölt nevelési-oktatási intézmény] vonatkozó javaslatot és a kijelölt nevelési-oktatási intézmény megjelölését,

i) a kijelölt iskolába való beíratás és a hivatalból történő felülvizsgálat időpontját,

j) a gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményeket, fejlesztési feladatokat, javaslatot az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítésre,

k) a szükséges szakemberre, annak végzettségére és szakképesítésére vonatkozó javaslatot,

l) nem helyi önkormányzat vagy nem állami szerv által fenntartott pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény által elkészített szakvélemény esetén a közoktatási megállapodást kötő önkormányzat, kormányhivatal nevét és székhelyét, továbbá az intézmény működési területét, illetve az e rendeletre való utalást,

m) a szülő tájékoztatását arról, hogy

- ma) a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására a szakértői véleményben foglaltak szerint akkor kerülhet sor, ha az abban foglaltakkal egyetért,
- mb) amennyiben a szakértői véleményben foglaltakkal nem ért egyet, a szakértői és rehabilitációs bizottság köteles erről a tényről a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt (a továbbiakban: illetékes jegyző) tájékoztatni,
- mc) a szülő közvetlenül is eljárást indíthat az illetékes jegyzőnél a szakértői vélemény felülvizsgálatát kezdeményezve,
- md) a szakértői véleményben foglaltakkal kapcsolatos egyetértését vagy egyet nem értését írásban kell közölnie,
- me) amennyiben a szakértői vélemény kézhezvételétől számított tizenöt napon belül nem tesz nyilatkozatot és nem indítja meg a jegyzői eljárást, az egyetértését megadottnak kell tekinteni.